

ALBANIAAN

-matkaopas

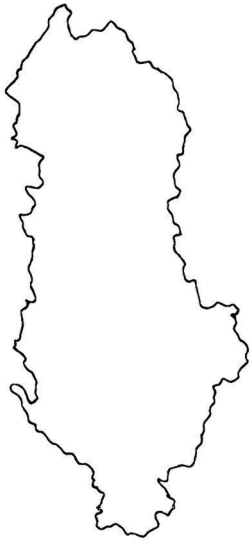
Jyri Martiskainen

Jyri Martiskainen

ALBANIAAN

*”Maailma on täynnä suuria ihmeitä sille,
joka on valmis ottamaan niitä vastaan.”*

Tove Jansson
Kirjasta Muumipappa ja meri 1965

© 2026 Jyri Martiskainen

Valokuvat: Jyri Martiskainen ellei erikseen muuta mainittu

*Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B,
00100 Helsinki, bod@bod.fi*

*Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa*

ISBN: 978-952-80-5342-2

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	9
MATKA TUNTEMATTOMAAN.....	12
MIKÄ IHMEEN ALBANIA?.....	16
ALBANIA OTSIKOISSA.....	20
ALBANIAN HISTORIASTA.....	23
MUINAISAIKA.....	23
KESKIAIKA.....	25
ITSENÄISYYDEN AIKA.....	26
NYKYAIKA.....	28
HYVÄ TIETÄÄ ALBANIASTA.....	34
ALBANIAN SÄÄ JA ILMASTO.....	34
SHQIP ELI ALBANIAN KIELI.....	37
VALUUTTA.....	40
ALBANIALAINEN KEITTIÖ (Kuzhina Shqiptare).....	43
NÄIN PÄÄSET ALBANIAAN.....	53
LENTÄEN.....	53
LAUTALLA.....	55
AUTOLLA TAI MOOTTORIPYÖRÄLLÄ.....	55
ALBANIAAN.....	55
MUUTA HUOMIOITAVAA.....	56
MITÄ TEHDÄ SAAVUTTUASI.....	58
ALBANIAAN?.....	58
PUHELINLIITTYMÄ.....	59
KÄTEISVALUUTTA.....	60

HOTELLIT.....	60
JUOMAVESI	61
RANTALOMA ALBANIASSA	63
POHJOINEN RANNIKKO.....	63
Shiroke.....	63
Velipoje.....	63
Shengjin.....	64
Durres.....	64
KESKI-ALBANIA	69
Fier.....	69
Vlore.....	70
ETELÄ-ALBANIA	71
Palase.....	73
Dhermi.....	73
Vuno.....	74
Himare.....	74
Porto Palermo.....	77
Qeparo.....	78
Borsh.....	79
Lukove	79
Saranda.....	80
Ksamil	83
TUTUSTUMISEN ARVOISIA KAUPUNKEJA.....	87
CJIROKASTER	88
KRUJA	91
KORÇE	98
VLORE	107
BERAT	111
SHKODRA ELI SHKODER	115
TIRANA.....	125
24 tuntia Tiranassa.....	126

MATKABLOGIT	128
ENSIMMÄINEN ALBANIAN MATKANI.....	128
Durresima kohti Vlorea	130
Vloressa	132
Sarandaan	136
Takaisin Vloreen	140
Yhteenveto.....	143
TOINEN ALBANIAN MATKANI	146
Tiranaan.....	147
Fieriin.....	150
Vloreen.....	152
Yhteenveto.....	153
AUTOLLA ALBANIAAN.....	155
Ensimmäinen ajovuorokausi.....	157
Toinen ajovuorokausi.....	160
VESPALLA ALBANIAAN.....	167
Ensimmäinen matkapäivä.....	168
Toinen matkapäivä	170
Kolmas matkapäivä	172
Neljäs matkapäivä.....	174
Viides matkapäivä.....	176
Kuudes matkapäivä.....	180
Seitsemäs matkapäivä	182
Kahdeksas matkapäivä	183
Yhdeksäs matkapäivä	186
Kymmenes matkapäivä	188
TALVILOMA 2025.....	193
Toinen lomapäivä	197
Kolmas lomapäivä.....	198
Neljäs lomapäivä	200
Viides lomapäivä	203
Kuudes lomapäivä	206
Viimeinen lomapäivä.....	210

JOHDANTO

Suurta osaa meistä pohjoisessa asuvista on aina inspiroinut lämpö, turkoosi meri ja kauniit hiekkarannat. Monet pakkaavat laukkunsa kerran tai pari vuodessa ja suuntaavat etelän lämpöön, jossa voivat rentoutua ja unohtaa hetkeksi hektisen nykymaailman kiireet tai huuhtoa merivedessä työvuoden aikana kertyneen stressin mielestään.

Matkustamiseen liittyy usein myös lupaus uusista elämyksistä – eri kulttuurien mauista, historiallisista maisemista ja hetkistä, jotka jäävät mieliin pitkään paluun jälkeenkin. Jollekin meistä se on kiireetön iltapäivä rantakahvilassa, toiselle vuoristopolkujen rauha tai mikä tahansa muu hetki, joka antaa voimaa puurtaa oman elämäntehtävänsä parissa vuodesta toiseen. Jokaisella matkalla on oma tarinansa ja juuri se tekee lähtemisestä kiehtovaa vuodesta toiseen.

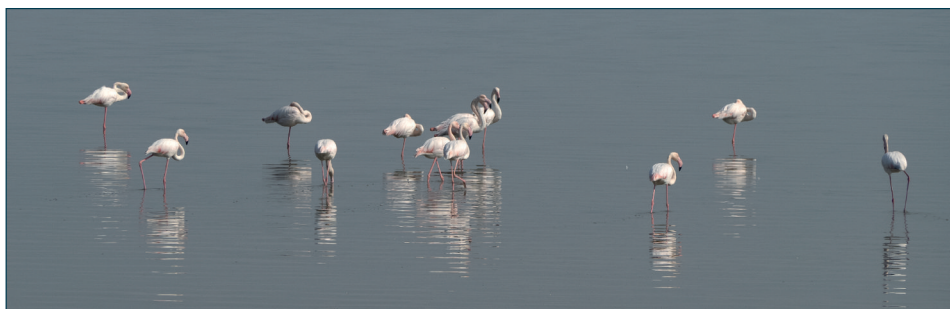
Olin jo vuosia haaveillut, että lähestyviini eläkepäiviini mennessä minulla olisi paikka, johon voisin paeta pimeitä Suomen syksyjä sekä loskaisia talvia. Paikka, jossa voisin istua merenrannalla, kuunnella aaltojen kohinaa ja vain olla. Toteuttaakseni tämän unelmani tutkin matkaoppaita, selasin internetiä ja etsin tietoa kohteista, jotka olisivat realistisesti ulottuvillani hinnaltaan sekä matkustettavuudeltaan.

Hetken aikaa luulin jo löytäneeni unelmien täyttymykseni Italiasta. Kuvittelin itseni punaviinilasillinen kädessä, lierihattu päässä ja parransänki poskessa, istumassa idyllisen maaseutukylän kahvilassa. Taustalla kukko kiekuisi naapuritalon takapihalla ja elämä olisi kuin elokuvasta.

Mutta toisin kävi: haaveiden täyttymykseksi ei tullutkaan Italia, vaan Adrianmeren vastarannalla sijaitseva, reilun kolmen miljoonan asukkaan Albania. Maa, josta moni ei vuonna 2019 tiennyt paljoakaan, mutta joka on ottanut huimia kehitysaskelia lyhyessä ajassa ja on nyt avautumassa matkailulle.

Tepelene

Flamingoja Zvernecissä

Kanine

Vlore

MATKA TUNTEMATTOMAAN

Lopulta uskalsin hypätä matkalle tuntemattomaan joulukuussa 2019. Olin tutustunut Facebookin Albania-ryhmien kautta muutama suomalaiseen, jotka tapasin lentomatkalla. Heillä oli kokemusta Albaniasta jo useiden vuosien ajalta ja tunsivat maan arkea huomattavasti paremmin kuin minä. Heiltä sain paljon arvokasta tietoa jo matkan aikana kuten esimerkiksi sen, että Turkish Airlinesilla lennetäessä liput oli vaihdettava Istanbulin kentällä pieneltä tiskiltä jatkolennotille Tiranaan. Tuota erään nurkan takana piilossa sijaitsevaa palvelupistettä olisin yksin matkustaessa saanut etsiä pitkään.

Kun lentokone alkoi laskeutua myöhään illalla joulukuiseen Albaniaan, painoin otsani vasten pyöreää ikkunaa ja kurkistelin ulos yrittäen nähdä jotain enemmän. Näin kuitenkin vain muutamia valoja, jotka tuikkivat keskellä pimeyttä. Missä olivat ne laajat katuverkot ja kirkkaat valomeret, joita olin kuvitellut näkeväni pääkaupungin yllä? Näkymä ei vastannut mielikuvaani minkään valtion pääkaupungista. En silloin vielä tiennyt, että äiti Teresan mukaan nimetty kansainvälinen lentokenttä ei sijaitsekaan aivan Tiranassa, vaan vajaan parin kymmenen kilometrin etäisyydellä kaupungin keskustasta.

Ensivaikutelma oli hämmentävä, mutta samalla kutkuttavan arvoituksellinen – olin saapunut paikkaan, josta en tiennyt juuri mitään. Asuessani koneesta ulos iltakymmenen aikaan tunsin kasvoillani kostean ja hieman viileän ilman. Ympärilläni kuului puhetta kielellä, joka ei muistuttanut mitään aiemmin kuulemaani. Olin varma yhdestä asiasta: tästä alkaisi seikkailu. Enkä ollut väärässä.

Tietämättä vielä Albanian liikenteen todellisesta luonteesta olin rohkeasti varannut vuokra-auton lentokentältä. Ajatus yksin navigoinnista tuntemattomilla teillä ja arvaamattomassa liikennekulttuurissa alkoi kuitenkin hieman jännittää. Onneksi sain houkuteltua uudet tuttavat kyytiini. Heidän kokemuksensa toi tervetullutta turvaa ensikilometreille, joilla pimeys nieli moottoritien näkymättömiin. Perässä ajavien autojen valot ilmestyivät kuin taikauskusta peruutuspeiliin ja seuraavassa hetkessä ne singahtivat vauhdilla ohitsemme.

Albaniassa maantiellä voi tapahtua melkein mitä tahansa. Moottoritiellä saattaa tulla vastaan aasin selässä poikittain istuva maatalon isäntä vesimeloneja kuljettaen. Lehmät ja lampaat ovat yleisiä jopa kaupunkien kaduilla. On myös täysin mahdollista, että iloisesti hymyilevä autoilija ajaa vastaan samalla kaistalla tai että näet jotain vielä yllättävämpää. Ei siis ole ihme, että turisteja kehoitetaan välttämään ajamista pimeällä etenkin, jos ratissa on kokematon turisti.

Reilun puolen tunnin ajomatkan jälkeen saavuimme Durresiin, jossa vietin ensimmäisen yön Albaniasa. Jännittävän ja vauhdikkaan ajomatkan jälkeen uni maistui makealta. Heräsin levänneenä aurinkoiseen aamuun, jonka lämpö tulvi sisään avoimesta ikkunasta. Ja kun astuin parvekkeelle, näin ensimmäistä kertaa upean, turkoosina kimmeltävän meren. Sen pinta välkehti kuin se olisi halunnut toivottaa minut tervetulleeksi. Se oli hetki, jota en unohda koskaan. Olin juuri siellä, missä minun pitikin olla.

Tuttavani jäivät Durresiin, joten jatkoin yksin aamuauringossa matkaa kohti Vlorea. Halvimman mahdollisen auton vuokraaminen konkretisoitui alustan epämääräisiin kolinoihin, joita alkoi kuulua pian kaupungista lähtöni jälkeen. Niinpä jouduin pysähtymään moottoritien pientareelle tarkastelemaan, kuinka vakavasta viasta oli kyse. Moottorin pohjalevy roikkui osittain maassa eikä matkan teko tuntunut enää järkevimmältä vaihtoehdolta.

Olin juuri etsimässä vuokraamon numeroa tehdäkseni reklamaatiota, kun albanialaisessa rekisterissä oleva auto pysähtyi taakseni. Kun näin autosta nousevat tummat miehet, mieleeni hiipi pieni epäluulo ja aloin jo pohtia, mistä löytäisin hätänumeron. Miehet kävelivät ympärilleni ja yksi heistä kysyi englanniksi: "What's the problem?" Viittoilin auton alle ja ennen kuin ehdin kunnolla tajuta, ensimmäinen heistä oli jo puoliksi auton alla. He ryhtyivät heti toimeen, hakivat narua ja muuta tarvittavaa omasta autostaan. Pian pohjalevy oli taas paikoillaan. Kiitettyäni heitä sydämellisesti, pääsin jatkamaan matkaani eteenpäin.

Durresin rannat jäivät hetkeksi taakse tien kääntyessä kohti sisämaata. Ahmin ympärilleni avautuvia maisemia ja pääni pyöri ympäri kuin pöllöllä yrittäessäni liikenteen keskellä imeä itseäni kaiken näkemäni. Vanhojen

ja uusien rakennusten lomassa kohosi runsaasti keskeneräisiä taloja ja raunioita. Luulisi, ettei tuon tyyppinen maisema vetoaisi minuun, mutta jotain kutsuvaa näissä alkumatkan rosoisissa näkymissä oli. Ehkä se oli keskeneräisyys ja syy, miksi monet rakennukset jätettiin runkovaiheeseen. Toisaalta monet huoltoasemat näyttivät enemmänkin viiden tähden hotelleilta kuin bensan ja kaasun myyntipisteiltä. Päätin pysähtyä ensimmäiselle Albania-kahville linnalta muistuttavalle huoltoasemalle.

Alkumatka Duresista Vloreen oli yllättävän tasaista lakeutta, mutta Vlorean lähestyessä maisema alkoi muuttua. Horisonttiin kohosi vuoristo, jonka rinteet verhoutuivat sinisen eri sävyihin ja tie kulki yhä vaikuttavampien näkymien keskellä. Vähitellen ruuhkatkin hellittivät ja uudella A2-moottoritiellä ajamisesta alkoi jopa nauttia, kun ei tarvinnut jatkuvasti navigaattoria tuijottaa.

Ajaessani pitkää ja suoraa Vloren sisääntyloväylää, joka muuttui kilometrien mittaiseksi, palmujen reunustamaksi rantabulevardiksi, huokailin itsekseni hurmioituneena. En vielä tiennyt, mitä kaikkea tämä matka toisi tullessaan – millaisia maisemia, hetkiä ja seikkailuja ensimmäinen Albanian reissuni tarjoaisi. Viimeistään seuraavana päivänä Albanian rivieran avautuessa eteeni koko loistossaan, tiesin, etten tullut tänne viimeistä kertaa.

Kun haaveeni veivät kohti Välimeren aurinkoa, en arvannut, että päätyisin juuri Albaniaan. Se on maa, joka ei tarjoile itseään hopeatarjottimella, mutta joka palkitsee uteliaan ja avoimen matkailijan moninkertaisesti. Päädyin Albaniaan miltei vahingossa ja siitä alkoi matka, jota en osannut odottaa. Joskus suurimmat unelmat löytyvät sieltä, mistä niitä vähiten osaa etsiä. Maa, josta tiesin tuskin mitään, paljastui todelliseksi ässäksi hihassani. Se osoittautui kauniiden vuoristojen, turkoosin meren ja ystävällisten ihmisten maaksi. Albanialla on omat haasteensa, joihin ei voi välttää törmäämästä. Niitä ei ole piiloteltu turisteilta kuten useissa matkailukohteissa.

Tämä on tarina siitä, kuinka unelmani merenrannasta hiljalleen kasvoi todeksi. Tämä EU-jäsenyyttä tavoitteleva maa yllätti minut ja rikkoi ennakkokäsityksiäni monella tavoin. Kädessäsi oleva kirja on syntynyt halustani jakaa kokemuksia ja tarjota tukea kaikille, jotka suunnittelevat omaa Albania-seikkailuaan.

Ehkä tavataan joskus Shqiperiassa eli Albaniassa, kotkien maassa!
Terveisin Jyri Martiskainen

Huom: Kirjassa albanialaiset paikannimet on kirjoitettu pääosin suomenkielisin sovinnaisnimin eli eksonyymein. Olen menetellyt näin lukemisen helpottamiseksi ja yhtenäisen kirjoitusasun vuoksi.

Kuva: Margit Pieviläinen

MIKÄ IHMEEN ALBANIA?

Albania sijaitsee Kaakkois-Euroopassa Balkanin niemimaalla ja sillä on rantaviivaa yli 300 kilometriä Adrianmeren ja Joonianmeren rannoilla. Suurta osaa tästä rannikosta kutsutaan osuvasti Albanian rivieraksi. Rantalomakohteita maasta löytyykin runsaasti. Albanian itäpuolella on Pohjois-Makedonia ja etelässä Kreikka. Adrianmeren länsipuolella siintää Italian saappaan kärki ja pohjoisrajoilla ovat Kosovo ja Montenegro. Albanian pinta-ala on vain noin 28 700 neliökilometriä eli vain murto-osa Suomen koosta. Mutkateitä ajaessa ja vuorten rinteitä noustessa se tuntuu huomattavasti suuremmalta.

Albania on erittäin kiehtova maa, joka on ollut pitkään suljettuna ulkopuoliselta maailmalta ja niin myös turismilta. Maa vapautui kommunistidiktatuurista viimeisenä Euroopassa 1991. Sen jälkeen Albania on siirtynyt nopeasti kohti Eurooppalaista arvomaailmaa ja sen myötä maassa on tapahtunut suuria muutoksia, vaikka matkailukohteena Albania onkin vielä melko tuntematon.

Albaniassa on paljon nähtävää ja koettavaa pidentä sitten rantalomailusta, historiallisesta aikamatkasta menneisyyteen tai patikoinnista henkeäsalpaavissa vuoristoissa. Voit myös tutustua albanialaisen keittiön herkkuihin makuihin, joihin on sekoittunut vaikutteita muun muassa Kreikasta, Italiasta ja Turkista.

Albanian historia on suunnaton aarrearkku, joka kätkee yhä uusia tarinoita ja on edelleen läsnä kaikkialla maassa. Menneisyyden jäljet näkyvät paitsi muinaisissa linnoissa ja kiviälyissä myös tavassa, jolla albanialaiset ottavat vieraat vastaan – lämpimästi, ylpeinä maansa tarinoista ja perinteistä. Albanialaisten vieraanvaraisuus ja ystävällisyys ovatkin tehneet vaikutuksen kaikkiin, jotka ovat jo löytäneet tämän pitkään piilossa olleen matkakohteen.

Albania on monella tapaa vastakohtaisuuksien maa, josta olet todennäköisesti kuullut ainakin jotain – ehkä juuri sen verran, että mielenkiintosi on herännyt tätä muulle maailmalle auennutta valtiota kohtaan. Olet saattanut ajatella, että siellä saattaisi olla mielenkiintoista joskus lomailla.

ALBANIAAN perustuu omakohtaisiin kokemuksiin Albaniasta matkailijan näkökulmasta.

Kirja vie sinut maahan, joka on noussut Euroopan kiinnostavimpien matkakohteiden joukkoon. Saat käytännön vinkkejä, reittejä ja paikkasuosituksia, mutta myös tarinoita ja yksityiskohtia, jotka tekevät matkasta enemmän kuin pelkän loman. Minne kannattaa ajaa, missä pysähtyä, mitä maistaa ja miten Albania todella toimii matkailijan silmin?

Olitpa lähdössä ensimmäistä kertaa tai palaamassa jo tutuksi käyneille rannoille ja vuorille, **ALBANIAAN** auttaa sinua löytämään oman Albaniasi pintaa syvemmältä.

Runsas valokuvamateriaali ja huolella valitut linkit hyödyllisille sivustoille tekevät teoksesta käytännöllisen oppaan sekä matkaa suunnitteleville että Albaniassa jo reissaaville.

9 789528 053422